

Sămănătorul

Redactor responsabil:
Simeon Rusu

Redacția: Piața Regele Ferdinand 12
Administrația: Piața Regele Ferdinand 56

FOAIE CULTURALĂ-POLITICĂ

Apare la 1, 10 și 20 a fiecărei luni
sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru instituții și autorități anual . . . 200 Lei
Pentru particulari { anul întreg . . . 100 Lei
jumătate de an . . . 60 Lei
trei luni . . . 30 Lei

UN ALTAR

Să nu se ia în nume de rău, cuvântul altar, întrebuit pentru noua zidire a școlii primare de stat din Reghin. Nu există nimeni mai potrivită pentru curățenia idealului cultural, căruia îi servește această instituție. O școală mai mult, e o cinste pentru oraș și cetățenii săi.

În sinceritatea bucuriei ce se exprimă, nu poate fi nici o jignire pentru celelalte instituții similare ale concetățenilor noștri. Fiecare este mulțumit, că a reușit atât de bine clădirea impozantă, ce s'a construit în cursul verii acesteia și a fost preluată de comitetul școlar în ședința din 3 Noembrie a. c.

Nu lipsesc cârtitorii, cari ridică învinuirea, că această clădire se face pe cheltuiala orașului. Se manifestă chiar un curent ostil împotriva acestei școlii, făcându-se anumite rezerve, pentru eventualele subvenții viitoare. Bineînțeles, că o asemenea luptă, de natură politică, ar periclita în chipul cel mai grav isprăvirea școlii, ce necesită încă mari cheltuieli de investiție.

Ar fi inegalant, să se refugieze comitetul școlar în dosul prevederilor legale și să reclame terminarea construcției, cu texte din lege. Rațiunea dispozițiilor, cari împun comunei ridicarea școlii primare de stat, este justificată, pentru orice om de bună credință, de faptul, că învățământul se dă gratuit. Poate deci beneficia orice cetățean, fie cât de sărac, de serviciile puterilor didactice și ale instituției pentru creșterea copiilor săi, în limba de propunere ce-o cere.

Să nu argumentăm însă cu texte de legi. Dacă chestiunea va fi desbătută în viitorul consiliu comunal, se impune o vedere mult superioară celei afirmate mai sus. Mai ales, că va fi vorba acolo și de subvenționarea gimnazului de stat.

Nimeni nu poate tăgădui, că jurul orașului Reghin nu este în preponderanță de naționalitate română. Acestei masse, care este dornică de lumina educației, i-au lipsit până în trecutul apropiat instituții de creștere, de care ducea lipsă sufletească. Este permis

oare ca împotriva dorinței, pentru mai multă carte, să i se opună un „veto“, prin tăierea subvențiilor școlare?

Să nu obiecționeze nimenea, că dăm pentru instituțiile românești, dar să le dăm în proporția elevilor celorlalte școli. Această problemă numai atunci se poate pune așa, când fiecare ramură națională a ajuns la egalitatea condițiilor de existență. Atunci, da, căci este un interes obștesc să fie menținută fiecare instituție de educație, indiferent de naționalitatea limbii ce propune.

A împiedica însă, prin arguții

iezuitice terminarea școlii primare de stat, n'ar fi demn pentru orașul Reghin, unde până în prezent a existat atâta bună armonie între toate păturile naționale. Nu este un avantaj ilegal ce-l solicită cetățenia românească al acestui oraș. Este din contra o cerere dreaptă, de-a se ridica la condițiune egală de existență, pentru a participa la emulația culturală. Și din emulația luminoasă a așezămintelor școlare, nu poate reeși, decât un bine obștesc.

Dr. Alexandru Ceușianu

Constituirea sindicatului pentru export de vite

Am dat la vremea sa știre despre pregătirile ce s'au făcut în legătură cu înființarea unui sindicat al agricultorilor pentru organizarea exportului de vite. Dela început s'a dovedit mari neînțelegeri asupra locului unde urmează să-și aibă sediul acest sindicat.

Di președinte al camerei de agricultură neobositul Ioan Roman a cerut pe drept cuvânt, ca sediul sindicatului să nu fie nici în Cluj și nici în Alba-Iulia, ci la Tg.-Mureș de oarce din județul Mureș se face cel mai mare export de vite.

Cu toată lupta dusă de către dl președinte al Camerei de agricultură nici Clujul nici Alba-Iulia nu au vrut să îngăduie înființarea sindicatului la Tg.-Mureș, ba cel din Cluj a și luat ființă Dumineca

trecută în urma stăruințelor directoratului ministerial.

În ziua de 10 Noembrie 1930 s'au chemat la Tg.-Mureș principalii economiști, crescători de vite, pentru ca să se constituie în sindicat și la chemarea președintelui au răspuns toți, cei cari înțeleg marea importanță a ființării sindicatului exportatorilor de vite în cuprinsul județului nostru.

De președinte al sindicatului a fost ales dl Ioan Roman, și felicitându-l pentru inimoasa inițiativă ce a luat, îi urăm izbândă deplină și activitate rodnică pentru îndrumarea și dezvoltarea sănătoasă a exportului de vite, — singura ramură de agricultură, care își menține piețele de desfacere în streinătate și constituie astfel un factor principal în economia națională.

Reinceperea cercurilor culturale învățătoresți

Se știe, că în anul 1929 s'au sistat din lipsă de fonduri organizarea cercurilor culturale învățătoresți atât de plăcute poporului nostru dela sate. Grație stăruințelor depuse de către oamenii de inimă în frunte cu învățătorii finutului nostru, cari toți au insistat pe lângă reintroducerea acestor cercuri, s'a primit încuviințarea de funcționare pe mai departe ale acestor cercuri.

În ziua de 26 Octomvrie a. c. s'a ținut o frumoasă șezătoare culturală în comuna Sân-Mihaiul de pădure, cu participarea „Astrei“ din Reghin a cărei valoros președinte este dl Dr. Eugen Nicoră. La deschidere a luat cuvântul dl Ioan Pop învățător director din comuna Sân Mihai, președintele cercului cultural de pe valea Beicii, vorbind despre importanța cercurilor culturale și îndemnând să asculte povețele oratorilor.

Dl părinte Teodor Bucin din comuna Urisiul de sus a vorbit despre primejdia sufletească a sectelor religioase și mai ales a baptiștilor sau, cum îi numește poporul nostru, a pocăiților. A urmat apoi cuvântarea inimoasă a dlui Dr. Vasile Niculescu venit în numele „Astrei“ care a vorbit despre bolile venerice și combaterea lor.

Salutăm cu multă bucurie reinceperea activității harnicilor învățători și rugăm să ni se trimită din toate părțile rapoarte despre activitatea desfășurată spre publicare în foaia noastră.

— † Pompelu Munteanu, fruntaș al comunei Milașul-mare, gospodar cinstit, valoros membru al partidului național, membru al consiliului comunal și al Băncii populare din loc — și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, după o lungă și grea suferință, în ziua de 2 Noembrie 1930.

Odihnească în pace!

Conferințe medicale

Despre Sifilis (șancru)

În urma unui ordin circular șapte medici din Reghin au ținut conferințe despre sifilis prin comunele din împrejurimi.

Între aceste fericite comune se numără și Hodacul. Aici a vorbit dl Dr. Dumitru Lupu.

În conferința sa, dl Dr. Lupu, a vorbit pe înțelesul tuturor, părintește, a fost un sfătuitor încercat cu o tactică rar întâlnită.

A vorbi poporenilor despre sifilis și să fii înțeles nu e lucru ușor — și în aceasta constă superioritatea dlui conferențiar. Vorbind despre această boală venerică, dl doctor spune, că e un pericol de actualitate, lovind direct în temelii națiunilor, lovind în umanitate. Arată pericolul cel cauzează această boală în contra căreia s'ar opune două căi: o măsură preventivă, adică înainte de boală și una curativă, adică fiind bolnav.

Bolnavii de această boală nu-i prea dau atenție, nefiind dureroase rănilor cauzate de microbii sifilitici. Sifilisul, spune dl doctor, este periculos pentru că atacă sângele, pentru că se moștenește, împiedică nașterea și poate duce la nebunie. Se întinde foarte ușor, iar puroiul din rane roade și țesăturile nervoase. Arată apoi grija statului prin spitale, față de această boală, unde se dau gratis îngrijirile necesare. Chiar o femeie gravidă, bolnavă de sifilis printr'un tratament radical se poate salva, atât pe snie cât și fătul din pântec, — orice întârziere e în răul bolnavului, dupăcum și leacurile băbești sunt zadarnice, căci microbul ce se află în organism poate să apară chiar după 20, sau 30 de ani

Spune iarăși că legea sanitară de acum pedepsește atât cu amendă, cât și cu închisoare pe cel dovedit bolnav de sifilis și nu se tratează și care împărtășește această boală.

Hodăcenii așteaptă și pe alți sfătuitori a se cobori între ei și ale arată căi mai fericite pentru viață.

Damian Vochițoiu

— Lucrări edilitare de folos în comuna Hodac. Frumosul progres ce-l arată frunțașă comună Hodac din vremea de când conduce primăria comunei vrednicul primar Zaharia Hârșan, face fală întregii comune. După ce grație stăruințelor depuse a obținut pentru comună ajutor pentru clădirea școlii primare de stat, a desărcinat pe locuitorii comunei dela facerea drumului Hodac—Gurghiu, a obținut drept pentru crișmă comunală, — acum a propus planul pentru facerea unui canal prin comună, care să prevadă teritorul cu apă în caz de incendiu. Iată fapte gospodărești vrednice de toată lauda.

Plângerea unui om năcăjit

Primum la redacție scrisoarea plină de durere și amărăciune a locuitorului Horhat Dumitru lui Vasile din Ibănești, a cărui copilă Horhat Mărioara a fost călcată de automobilul fostului candidat de deputat liberal Nae Jonescu din Târgu-Mureș cu ocazia alegerilor din anul 1927.

Domnule Redactor,

Un părinte greu încercat își tângue nenorocirea către D-voastră. Singura mea copilă Horhat Mărioara zace bolnavă de mai bine de patru ani, în urma unui accident de automobil suferit patru ani. În Iunie 1926, când cu alegerile generale dl Nae Jonescu din Târgu-Mureș a colindat cu alți oameni de-ai D-sale cu automobilul după voturi și cu această ocazie copilă mea în etate de 3 ani a fost doborâtă la pământ și nenorocită pe viața întreagă.

Am pornit proces la parchetul Tribunalului Mureș sub No. 1904.1928, dar procedura s'a curmat cu prilejul

amneștiei. Să port proces civil, nu mă simt în stare fiind om sărac și așa n'am altă cale decât mă îndrept cu rugarea către D-voastră, să cereți mijloacele de-a mi ușura nenorocirea. Văd, că cei cari sunt vinovați, că mi-au chilăvit copilă nu s'au mișcat, măcar i-am dat în judecată.

Oare să nu fie pedeapsă dela D-zeu, pentru cei cari își trag foloasele păcatelor, — nepedepsiți de judecată?

Vă rog, domnule redactor, să publicați în foaia D-voastră aceste rânduri, nădăjduind, că oameni de inimă se vor îndura de năcazul copilei mele nenorocite.

Ibănești, la 28 Octomvrie 1930.

Horhat Dumitru Ini Vasile

Deschidem cu această ocazie o listă publică rugând pe onorații noștri cetitori să contribuie cu obolul lor la ușurarea suferinței micii nenorocite Horhat Mărioara din Ibănești.

Informațiuni

— † Traian Chirilean. O veste cu totul năpraznică a întristat pe toți aceia cari îl cunoșteau pe harnicul și distinsul medic din Tg.-Mureș Dr. Traian Chirilean. La început nici nu ne-a venit să credem, că un bărbat în puterea vârstei să fi murit. Și totuș adevărat. O boală de stomac — agravată după o suferință de două luni a trebuit operată și în urma sângerărilor interne, n'a mai putut fi mântuită viața. Abia 24 ore după operația întâmplată la Tg.-Mureș Dr. Traian Chirilean și-a dat sufletul cerescului D-zeu. Pierderea acestui medic de seamă, care a vindecat pe atâți bolnavi și lui nu și-a putut reda sănătatea pierdută, este o grea încercare nu numai pentru familia îndoliată, dar și pentru prietini și cunoștii lui, cari legau mari nădejdi de dânsul. Devotat chemării sale de medic și-a îndeplinit datorința în calitățile sale oficiale și de medic cu sârguință și devotament exemplar. În mormântarea săvârșită în ziua de 10 Noembrie a. c. cu participarea unui public numeros, însoțit de familie, colegi, prietini și cunoștii până în comuna sa natală Petea, a dovedit marea simpatie de care se bucura decedatul. În fața mormântului deschis, ne asociăm creștinescului: „D-zeu să-l jerte“ cu pietate.

Sub tipar,

Flori de Mai

(Versuri)

de

Simeon Rusu

— Cerc cultural. Duminică 2 Noembrie s'a ținut primul cerc cultural al învățătorilor de pe Valea Gurghiului în comuna Hodac. Acest lucru este deosebită însemnătate intrucât cu toții știm, că aceste cercuri fuseseră sistate din motive necunoscute. Dl. dir George Uilăcan, mulțumeste în numele corpului didactic local oaspeților pentru osteneala dată și le urează clipe fericite în comuna ce cu drag îi așteaptă de aproape zece luni; apoi dl. președinte I. Batea, constatând prezența membrilor, printr'o însuflețită vorbire își arată bucuria sa relativ la înființarea acestor cercuri, care-s un prilej de emulație între membrii corpului didactic; ridicând atât prestigiul școlii cât și al conducătorilor ei S'a fixat apoi programul pe întreg anul școlar cu lecții practice,

conferințe intime și conferințe populare. Secția practică a fost ținută de dl inv. Damian Vochițoiu, din obiectul istoriei. Prin această lecție dl Vochițoiu a fost la înălțimea așteptărilor, atât prin metodele sale artistic întrebuițate, cât și prin prezența sa de spirit. Au urmat apoi câteva cântece conduse de propunător și de dl George Uilăcan. La acest cerc cultural n'au lipsit nici domni preoți dovedind atât prin prezența lor, cât și prin atenția dată armonia ce există la sate, cât și dragostea față de luminarea poporului.

Un asistent

— Numire de notar public la Tg.-Mureș. Grație unor stăruințe lăaturalnice pe cari nu le cunoaștem, fostul notar public Dr. Morariu din Tg.-Mureș a fost din nou numit și așezat în postul său. Este uimitor cum se mai potrivesc numirile acestea cu dreptatea. Sau a fost scos Dr. Morar din funcția lui în mod legal și atunci să fi rămas dus, sau atunci peste tot să nu-l fi mișcat din loc. Despre Dr. Morariu numai atâtă încreștăm, că numitul a fost unul din bărbații de încredere a partidului liberal cu ocazia alegerilor din anul 1927. Oamenii, cari au votat pe vremurile acelea de grea urgie povesteau minuni de felul purtării avute de acest bărbat de încredere, rămas singur la urne, de oare-ce delegații partidului național-țărănesc erau arestați sau deportați cu forța în munte. Nu putem crede, că nu s'ar fi găsit oameni mai vrednici pentru acest post de încredere. E mai mult ca sigur, că ministrul justiției a fost îndus în eroare atunci, când a făcut această numire buclucașă de notar public.

— Sinucidere: În ziua de 6 Noembrie a. c. și-a tras un glonț inginerul Demény Ludovic din Reghin. Se crede, că într'un moment de cumplită desna-dejde sufletească, numitul a vrut să sfârșească viața, dela care nu mai aștepta. Grijă măruntă de ordin material l'au împins la acesta hotărâre fatală. Ingerul Demény se bucura de multă vază și vestea sinuciderii a produs o profundă impresie în oraș.

— Cum se distrug pădurile. Afliăm că în comuna frunțașă Filea, s'ar gospodări pădurea posesorala în așa fel, că se distruge cu voința și știerea conducerii esența lemnoasă. Locuitorii comunei, cari știu că au acolo parte și chiar și aceia cari, n'au parte, merg în pădure și taie ce le vine în cale, fără teamă de lege și urmări. Câtă vreme proprietarii de păduri nu pot să-și taie nici un ciot de lemu fără de legiuță

autorizare, iată că la frumoasa pădure posesorala din Borzia se taie fără permis. Ce este mai păgubitor, se spune, că chiar conducerea este largă la mână și se împacă cu cei cari taie lemne după voia și straietele păgubitorilor. Oare președintele posesoratu-lui n'ar face mai bine, dacă s'ar ținea de adevărata lege și nu de legea ce o face D-sa cu oamenii? Organele silvice nu au nimic de spus, că se face tăierea de pădure cu nemiluita și se va distruge în curând, căci lăcomia când se pornește nu se satură curând? Așteptăm măsurile legale și mai ales așteptăm, ca să se între în ordine legală și gospodărie dreaptă.

— Clasarea cailor, carelor și hamurilor. Punem în vedere tuturor locuitorilor acestui oraș, că în ziua de 20—22 Noembrie 1930 ora 8 dimineața în Piața Regele Ferdinand (în fața poliției) se va face inspectarea și clasarea cailor, catârilor, măgarilor, carelor, trăsurilor, hamurilor, șeilor, samarelor și bicicletelor. În acest scop în conformitate cu Art. 79 din Reg. Legei Rechi-ziiilor, fiecare proprietar este obligat a prezenta cele de mai sus fie personal, fie prin împuternicit, când se va elibera acestora de către Comisiune un bilet doveditor, c'a satisfăcut Legei. Toți cari nu se vor conforma și vor fi aflați fără bilet doveditor, se vor da în judecată și la nevoie aduși forțat.

— Viza livretelor. Cine se prezintă la viză. 1. Toți oamenii începând cu Contingentul 1927 până la 1903 inclusiv, iar pentru grăniceri, marină și jandarmarie, începând cu Contingentul 1926. 2. Toți ardelenii și basarabeni, care din diferite motive nu au fost înscrși în controalele militare, se vor prezenta, la reședința Cercului de Recrutare, aducând cu ei actul de naștere și certificatul de cetățenie română. Nu se prezintă la viză. 3. Oamenii din ctg. 1928 din toate armele și ctg. 1927 dela grăniceri, marină și jandarmarie. 4. Scutiții și reformații defiuțiv din ctg. 1927—1903. 5. Toți oamenii din ctg. 1927—1903 care ar fi fost concentrați în acest an cu începere dela 1 Ianuarie 1930 până la 1 Noembrie 1930. 6. Parlamentarii. 13. Viza se face gratis. Viza livretelor este obligatorie. Cine nu-și va viza livretul Md. E. va fi judecat și pedepsit cu închisoare dela 15 zile la 2 luni. Orașul Reghin. Viza livretelor pentru oamenii domiciliți în acest oraș se va face în sala mică a Hotelului orașenesc, începând dela ora 8 dimineața, în ordine următoare: În 10 Noembrie 1930 ctg. 1903 până la 1906 incl., în 11 Nov. 1930 ctg. 1907—1910 incl., în 12 Nov. ctg. 1911—1913 incl., în 13 Nov. ctg. 1915 până la 1919 incl., în 14 Nov. ctg. 1920—1923 incl., în 15 Nov. ctg. 1924 până la 1927 incl., în 17 Nov. oamenii dela gară și fabrică F. K.

No. 1158/3 exec. 1930.

984

Publicațiile de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Judecătoria Mixtă Reghin, publică în baza deciziei No. G. 7890/1930 a Jud. Mixtă Reghin în favorul reclamantului Adriatică de Asigurare repr. prin avocat Dr. Emil Wermescher pentru încasarea creanței de 632 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 14 Noembrie 1930 orele 11 a. m. la fața locului în Jabeșița unde se vor vinde prin licitație publică: cai, căruță, hamuri în valoare de 7000 Lei. În lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 24 Octomvrie 1930.

Fülöp Géza, portărel.

No. 131—1930.

980

Publicațiile de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc prin aceasta public, că în baza deciziei No. G. 1692—1930 a judecătorei rurale Teaca, în favorul reclamantului Banca „Ajutorul“ Teaca repr. prin adv. Dr. Aurel Caliani din Teaca pentru încasarea creanței de 9000 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 17 Noembrie 1930 la orele 17 p. m. la fața locului în comuna Stupini, unde se vor vinde prin licitație publică judiciară 2 cai, 1 trăsura și 10 oi în valoare de 13.000 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Teaca, la 1 Noembrie 1930.

* Al. Orbok, delegat jud.

No. 268/1930.

981

Publicație de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc prin aceasta public, că în baza deciziei No. G. 3081—1930 a judecătorei rurale Teaca în favorul reclamantului Banca „Ajutorul“ Teaca repr. prin adv. Dr. Aurel Caliani din Teaca pentru încasarea creanței de 8000 Lei și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 19 Noembrie 1930 orele 13 p. m. la fața locului în Fărăgău unde se vor vinde prin licitație publică judiciară 2 vaci și un car în valoare de 12.000 Lei în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Teaca, la 1 Noembrie 1930.

Al. Orbok, delegat jud.

COMITETUL CĂMINULUI DE UCENICI
DIN REGHIN.

Publicațiile de licitație. 979

Se aduce la cunoștință publică, că în ziua de 15 Noembrie 1930, ora 10 dimineața se va ține în camera No. 8 a Primăriei orașului Reghin licitație cu termen de scurt conform art. 88—110 din Legea asupra contabilității publice, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de instalații sanitare pentru Căminul de ucenici din Reghin împreună cu adaptarea casei No. 42 din Piața Regele Ferdinand. Elaboratul tehnic al lucrărilor de instalație se poate vedea zilnic la Serviciul tehnic la orașului Reghin.

Sunt invitați toți aceia, cari doresc a lua parte la licitație să-și înainteze ofertele în pli-curi sigilate și prevăzute cu garanția de 5 la sută a prețului oferit în numerar sau efecte garantate de stat, până la ora 10 a zilei fixate la mâna comisiunii de licitație.

Reghin, la 28 Octomvrie 1930.

Președinte: ss. Dr. Alexandru Ceușianu

Secretar; ss. Grigore Moldovan

No. 1159/3—1930.

985

Publicație de licitație.

Subsemnatul Portărel de pe lângă Judecătoria Mixtă Reghin, publică în baza deciziei No. G. 7891/1930 a Jud. Mixtă Reghin în favoarea reclamantului Casa de Economie S.A. repr. prin adv. Dr. Emil Wermescher pentru încasarea creanței de 3000 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 15 Noembrie 1930 orele 9 a. m. la fața locului în Jabeșița unde se vor vinde prin licitație publică scroafă, porci, care de trifoi, mobile, mașină pentru pantofar în valoare 11.100 Lei. În lipsă de concurenți și în caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Reghin, la 24 Octomvrie 1930.

Fülöp Géza, portărel.

No. 342—1930.

982

Publicațiile de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc prin această public, că în baza deciziei No. G. 3318—1930 a judecătorei rurale Teaca în favorul reclamantului Banca „Ajutorul“ Teaca repr. prin avocat Dr. Aurel Caliani din Teaca pentru încasarea creanței de 10.000 Lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua de 17 Noembrie 1930, la orele 13 p. m. la fața locului în comuna Săcalul de câmpie unde se vor vinde prin licitație publică judiciară 2 vaci, un car, fân și grâu în valoare de 21.000 Lei. În caz de nevoie și sub prețul de estimare.

Teaca, la 1 Noembrie 1930.

Alex. Orbok, delegat jud